

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Alenka Bizilj

Razvoj globalne zavesti - Kopenhagenska deklaracija

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Alenka Bizilj

Mentor: izr. prof. dr. Jernej Pikalo

Razvoj globalne zavesti - Kopenhagenska deklaracija

Diplomsko delo

Ljubljana, 2011

Razvoj globalne zavesti - Kopenhagenska deklaracija

Živimo v obdobju, v katerem se soočamo z vse večjimi posledicami, ki nastajajo zaradi podnebnih in okoljskih sprememb. Da bi preprečili oz. zaustavili razsežnost teh posledic, so se mednarodna javnost, politika, gospodarstvo in ostali akterji odločili ukrepati z mednarodnimi konferencami. Prva mednarodna konferenca, ki sicer ni prinesla večjih rezultatov, je bila Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah. Največji uspeh te konvencije je sploh priznanje podnebnih sprememb in z njimi povezane težave, saj le-teh pred konvencijo sploh niso priznavali. Mednarodno konvencijo je nasledil Kjotski protokol, ki prav tako ni prinesel uspeha, protokola namreč niso ratificirale največje svetovne onesnaževalke, vključno z ZDA. Leta 2009 pa je bila vzpostavljena Kopenhagenska deklaracija, ki je bila prelomnica, saj so bili njeni sklepi zavezujoči za podpisnice, hkrati pa so se tudi največje svetovne onesnaževalke zavezale k spremembam. Te rezultate je mogoče pripisati razvoju globalne zavesti. Globalna zavest se je pričela razvijati vzporedno z globalizacijo, v zadnjih desetletjih pa se je okrepila. Različne organizacije, strokovnjaki, politične stranke,... so vse glasneje zahtevale spremembe ter opozarjale na posledice, zato smo tudi ljudje pričeli bolj razmišljati o podnebnih spremembah, kar je pripomoglo k vzponu globalne zavesti.

Ključne besede: podnebne spremembe, mednarodne konference, globalna zavest.

The development of global awareness - The Copenhagen Declaration

We live in an era in which we are being more and more frequently faced with grave consequences resulting from climate and environmental changes. In order to prevent or put a stop to the processes in our environment, which might eventually have a negative impact on our lives, the international community, politicians and economic and other players have decided to take concrete measures by organizing international conventions. The first such event, which nevertheless did not bear any relevant results, was the UN Convention on Climate Change. Its greatest achievement was the international recognition of climate change and problems related to this process, as before the Convention they were not officially acknowledged. Another attempt to promote the change of our attitude towards environment was the Kyoto Protocol, which succeeded the UN Convention. It, too, did not produce success, as it was not ratified by the world's biggest polluters, including the United States of America. However, in the year 2009, a monumental declaration was drawn up - the Copenhagen Declaration. The decisions arising from it were binding for all parties. Furthermore, the world's biggest polluters finally committed to making changes. These positive results may be attributed to the evolution of global consciousness, which began to unfold along with globalization and has drastically progressed in the past decades. By clearly demanding changes and warning the international community about the consequences of our actions, various organizations, experts and political parties triggered the evolution of global awareness and compelled the population to reflect more intensely upon climate change, thus raising global awareness to an unprecedented level.

Key words: climate change, international conferences, global awareness.

Kazalo

1	Uvod.....	5
1.1	Cilji in hipoteze diplomske naloge	7
1.2	Struktura diplomske naloge	7
1.3	Metodologija.....	7
2	Globalna zavest se prebuja.....	9
2.1	Globalizacija – naša realnost	9
2.2	Okoljska problematika ali lokalno je postalo globalno	10
2.3	Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah	11
2.4	Kjotski protokol.....	12
2.5	Akcijski načrt iz Balijskega	15
2.6	Gospodarska odvisnost od fosilnih goriv	16
2.7	Kopenhagenska deklaracija kot rezultat razvoja globalne zavesti	16
2.8	Kopenhagenska konferenca	18
2.9	Vzpon globalne zavesti.....	20
2.9.1	Parametri globalne zavesti	21
2.9.2	Vzpon globalne zavesti in podnebne konference.....	22
3	Zaključek.....	25
3.1	Preverjanje hipotez	25
3.2	Sklepne misli	25
4	Literatura.....	27

1 Uvod

Globalna zavest je relativno nov pojem, ki se je začel prebujati ob vzpostavitvi globalnih težav, izzivov in priložnosti. Svetovni voditelji, posamezniki, mednarodne organizacije ter ostali akterji sicer že dolgo opozarjajo na pomen globalne zavesti, a ostalo je le pri besedah. Dejanja so kazala drugače. Podnebne spremembe so lahko samo globalnega značaja, tovrstne spremembe pač ne morejo biti lokalne. Prav zato je potrebno tovrstno problematiko reševati na globalnem nivoju. Ni dovolj, da se peščica držav odloči za reševanje podnebnih sprememb, pri reševanju le teh je potrebno sodelovanje vseh držav, pa ne zgolj držav, ampak tudi multinacionalk, mednarodnih institucij, posameznikov ter ostalih vladnih in nevladnih organizacij in ostalih akterjev.

Vsi ljudje, globalno gledano, si delimo isto Zemljo, ki pa se zaradi našega ravnanja vse bolj spreminja. Vremenski pojavi postajajo vse bolj nepredvidljivi, naravnih nesreč zaradi vremena je vse več, vremenski ekstremi postajajo naš vsakdan. Naša Zemlja se segreva zaradi prevelike koncentracije izpušnih plinov v ozračju, zrak postaja vse bolj onesnažen. Vse to vpliva na kakovost našega življenja. Tega se zavedamo vsi, pa vendar... sprememb ni.

Za reševanje okoljske problematike je bilo sprejetih več konvencij. Ena izmed njih je tudi Okvirna konvencija o podnebnih spremembah (*The United Nations Framework Convention on Climate Change* - UNFCCC), ki predstavlja splošen okvir medvladnih ukrepov na področju reševanja problemov povezanih s podnebnimi spremembami. Konvencija priznava, da je podnebni sistem nekaj nedeljivega, kar je skupno vsem nam, ter poudarja, da lahko njegovo stabilnost omajajo industrijski in drugi izpusti ogljikovega dioksida in ostalih toplogrednih plinov. Konvencija ima skoraj univerzalno članstvo, saj jo je ratificiralo 189 držav. V veljavo je stopila 21. marca 1994. Kljub temu, da je večina držav ratificiralo konvencijo, pa jo je le redko katera dejansko spoštovala. Večjih sprememb torej ta konvencija ni prinesla, zato ji je sledil Kjotski protokol. Pogajanja o Kjotskem protokolu so se pričela le leto za sprejetjem UNFCCC, ratificiran pa je bil tri leta kasneje, torej 1997. Kjotski protokol je ratificiralo 171 držav. A tudi Kjotski protokol ni prinesel večjih napredkov kar se tiče zmanjšanja izpustov v okolje, saj se ga niso držale ne Kitajska, Indija in niti ZDA kot največje onesnaževalke okolja.

Kjotski protokol je nasledila Kopenhagenska konferenca, in sicer decembra 2009. Udeležencev konference je bilo čez 1000, in sicer so na konferenci prisostvovali tako politiki kot tudi strokovnjaki za podnebno problematiko. Na konferenci so želeli postaviti nove

standarde, ki bi se jih lahko držale vse države. Na konferenci sicer niso želeli izpostaviti konkretnih števil, in sicer predvsem zaradi Kitajske in Indije. Na konferenci je sodeloval tudi ameriški predsednik Barack Obama, ki je izpostavil, da so ZDA, Kitajska, Indija, Južna Afrika in Brazilija dosegle "pomemben preboj brez primere" (Evropa Gov, 2011). V mislih je imel pomemben napredek pri zmanjšanju izpušnih plinov v ozračje. Sprva je sicer kazalo, da tudi Kopenhagenska konference ne bo prinesla napredka, a vendarle je prinesla nekatere pomembne spremembe povezane z zmanjšanjem izpustov plinov v okolje.

Globalna zavest sicer zajema mnogo različnih konceptov, ki se dotikajo mnogih problematik, ne samo podnebne. Globalno zavest lahko razložimo kot skupno odgovornost vseh Zemljanov do problema, ki se tiče vseh nas (Clark 2002, 34). Videnje neke problematike se sicer razlikuje glede na narodnost, veroizpoved, kulturo, interese,... a prav te razlike nam omogočajo širši pogled na dano problematiko. Prav ta različnost pa zna biti hkrati tudi problem kako vzpostaviti neko enotno globalno zavest, katero bi lahko ponotranjili vsi. Bistvo globalne zavesti je, da svet razumemo kot enovito celoto. Da bi dosegli tako razmišljanje, je potrebno vzpostaviti nov pristop, ki je bil poimenovan globalna sistemska paradigma - Global system paradigm (Clark 2002, 40). Ta pristop uvaja nove poglede na dožemanje sveta kot enovite celote (Clark 2002, 41-49):

- Poiskati je potrebno skupne lastnosti v sicer zelo različnih sistemih
- Paradigma nam posreduje celovit pogled na svet, ki nam omogoča vpogled kako so različni deli sistema med seboj povezani in soodvisni
- Pokaže nam, da smo povezani tudi s tistimi, za katere ne vemo, da obstajajo

Globalna zavest o skrbi za okolje se je pričela razvijati leta 1970 s sloganom »Misli globalno, deluj lokalno« (Think Globally, Act Locally) (Clark 2002, 53).

Richard Barnet in John Cavanagh (v Clark 2002, 67) sta kot ključno izpostavila miselnost, da smo mi vsi udeleženci političnih in ekonomskih sprememb na globalni ravni, četudi se tega ne zavedamo. Postavi se torej vprašanje kako ustvariti oz. vzpostaviti globalno zavedanje? Jay Forrester (Clark 2002, 75) pravi, da je težko doseči globalno zavest, saj ima vsak individuum v glavi že ustvarjen model po katerem se odloča o posameznih stvareh. Model odločanja pa je odvisen od družine, od države, veroizpovedi, zaposlitve ter ostalih dejavnikov, ki vsakodnevno vplivajo na naše mnenje. V te dejavnike spadajo tudi politiki, mednarodne organizacije, multinacionalke in ostali akterji. Prav slednji pa sicer radi govorijo o nujnosti vzpostavitve globalne zavesti, a hkrati ne storijo dovolj za samo vzpostavitev globalne zavesti.

1.1 Cilji in hipoteze diplomske naloge

V svoji diplomski nalogi želim pokazati, da je Kopenhagenska konferenca rezultat prebujajoče se globalne zavesti. Prebujajoča se globalna zavest je nujen element v boju z podnebnimi spremembami nastalimi zaradi brezvestnega ravnanja z odpadki, izpušnimi plini,... Brez globalne zavesti je naša prihodnost črna. Le globalno zavedanje lahko spremeni prihodnost Zemlje.

Naš planet je ogrožen zaradi prevelike koncentracije izpušnih plinov, ljudje postajamo vse večji onesnaževalci. Zemlja se vse bolj segreva, ledeniki izginjajo, led na Antarktiki je vse tanjši. Napovedi glede prihodnosti naše Zemlje so vse bolj črnoglede. Sicer se o okoljski problematiki govori že dalj časa, a opaznejšega napredka zaenkrat še ni bilo. Ratificiranih je bilo več mednarodnih konvencij, ki niso prinesle željenih rezultatov. A so kljub temu spodbudile ljudi, da so pričeli razmišljati o globalni odgovornosti. Onesnaževanje posameznih držav ni bil več zgolj njihov problem, temveč je postal tudi naš problem oz. problem vseh držav, ki si delimo ta planet.

HIPOTEZA: Kopenhagenska konferenca je rezultat prebujajoče se globalne zavesti.

1.2 Struktura diplomske naloge

Diplomska naloga bo sestavljena iz naslednjih poglavij:

1. V prvem poglavju oz. uvodu bom predstavila temo diplomske naloge, hipotezo diplomske naloge, strukturo diplomske naloge ter uporabljeno metodologijo.
2. Drugi del naloge bo vsebinski del in bo razdeljeno na več podpoglavij. Predstavila bom kratko zgodovino okoljske problematike, razvoj in pomen globalne zavesti; podrobneje pa bom predstavila kopenhagensko konferenco, njene cilje ter sklepe, ki so bili sprejeti.
3. V zadnjem delu naloge bom predstavila sklepe, potrdila oz. ovrgla hipotezo.

1.3 Metodologija

V svoji diplomski nalogi se bom raziskovanja lotila z različnimi tradicijami raziskovanja, in sicer z racionalistično, kulturalistično in strukturalistično tradicijo. Pri diplomu se bom v

večji meri opirala na tradicijo kulturalizma, ki poudarja pomen vrednot in zavesti. Vrednote najdemo v vseh družbenih institucijah. Intersubjektivno zavest sestavljata dve komponenti: kognicija (znanje) in zavest. Znanje in skupna zavest so v veliki meri podlaga družbenega reda in nadzora. Potrebni so za vsakdanje urejanje družbenega življenja. Značilni metodi za kulturalistično tradicijo sta interpretacija in študija primerov, ki jih bom tudi uporabila v svoji diplomski nalogi. Uporabila bom tudi metodo interpretacije primarnih virov, kot so Okvirna konvencija Združenih narodov o podnebnih spremembah, Kjotski protokol ter Kopenhagenska deklaracija.

2 Globalna zavest se prebuja

2.1 Globalizacija – naša realnost

Globalizacija je postala naša realnost. Le redki so kotički, kamor še ni (po)segla.

Ob prebiranju literature na temo globalizacije je mogoče naleteti na veliko število različnih definicij. Z globalizacijo se je ukvarjalo in se še vedno ukvarja mnogo avtorjev - filozofov, politologov, kulturologov, antropologov in pa tudi politikov.

Eden izmed teh avtorjev je tudi Beck, ki pravi, da je globalizacija vseobsegajoč proces, ki se ga ne da uokviriti v trdni definiciji. Beck tudi trdi, da obstajajo različne globalizacije, in sicer ekološka, kulturna, gospodarska, politična,... (Beck 2003, 86). Avtor izpostavi tudi pojem globalnost, ki označuje refleksivno svetovno družbo, ki je zavedna sama sebe kot tudi novih okoliščin svojega obstaja. In prav ta svetovna družba je v bistvu tista, ki spodkopava moč in oblast nacionalne države, vezane na teritorij, saj prav njena globalnost sili, da se problemi rešujejo prilagojeno njihovemu globalnemu kontekstu, v katerem obstajajo. Svetovna družba zato obstaja izven nacionalne države, a hkrati tudi brez svetovne države in svetovne vlade.

Bartelson (2000, 180-181) pravi, da je globalizacija postala družbeno dejstvo, kot realnost, ki je ni mogoče zanikati. Koncept globalizacije je postavljen v ontološki okvir, ki definira identiteto družbenopolitičnega sveta in njegovih sestavnih delov.

Globalizacija je proces večanja povezave med družbami, tako da imajo dogodki na enem delu sveta čedalje večje učinke na ljudi in družbe daleč stran. Globaliziran svet je svet, kjer politični, gospodarski, kulturni in družbeni dogodki postanejo vedno bolj povezani, ter svet, kjer imajo ti dogodki večji vpliv (Baylis in Smith 2001).

Giddens pa pravi, da lahko globalizacijo definiramo kot krepitev svetovnih družbenih odnosov, ki povezujejo oddaljene kraje na takšen način, da na dogajanje lokalnih dogodkov vplivajo dogodki, ki se godijo daleč stran in obratno (Giddens 2000, 91-92).

Globalizacija se nanaša na proces, ki še traja, preko katerega svet v velikih pogledih postaja prostorsko enovit (Scholte 2001).

Globalizacija ni zgolj družbeni pojav, temveč postaja tudi vse bolj političen pojav, in prav zato vse bolj uporabljena tudi v političnem diskurzu.

"Globalizacija je dejstvo s katerim živimo. Proces globalizacije v svetu se odvijajo naprej in postavlja se vprašanje, kako se v takšnih procesih najbolje znajde posameznik" (...). Drnovšek na seji Sveta za varnostna vprašanja (v Pikalo 2003, 11).

"Globalizacija je dejstvo, ki se bo nadaljevalo neodvisno od aktivnosti vlade. Ni problem v tem kako jo bomo sprejeli oz. zavrnili, temveč kako bomo zagotovili, da se bo usmerila v pozitivno smer. Bistveno pri globalizaciji pa je, da nacionalne in mednarodne organizacije potrdijo vpliv globalizacije in se na njo pravilno odzovejo. Sir Leon Brittan, podpredsednik Evropske komisije (v Pikalo 2009, 12).

Globalizacija ima za eno izmed mnogih posledic tudi večje sodelovanje med državami, ki je v času globalnih problemov še kako pomembno. Pa ne gre zgolj za sodelovanje med državami, temveč predvsem za sodelovanje med različnimi organizacijami na globalnem nivoju, multinacionalkami, političnimi akterji, posamezniki ter ostalimi družbenimi akterji. Okoljska problematika se lahko rešuje le ob prisotnosti že prej omenjenih akterjev.

2.2 Okoljska problematika ali lokalno je postalo globalno

Okoljske težave so ene izmed najbolj perečih težav globalne javnosti. So pa zagotovo odsev naše večletne ignorance za okolje. Dolgo časa se države, gospodarstvo ter ostali akterji niso zavedali pomena, ki ga imajo onesnaževanje ter ostali okoljski problemi (npr. kisel dež, topla greda, tanjšanje ozona,...) na globalno okolje. Kisli dež, tanjšanje ozona, topla greda so le nekatere posledice nevestnega dolgoletnega onesnaževanja. Vse te posledice, so kljub lokalnemu onesnaževanju, globalne in so že močno vidne na našem okolju in podnebj. Globalno segrevanje je postalo resna grožnja in časa za reševanje je vse manj. Temperature se dvigajo, kar na dolgi rok povzroča izginjanje ledenikov in večno ledenih površin, dviganje morske gladine, spreminja se vegetacija, izginjajo živalske in rastlinske vrste, ki se novim pogojem ne zmorejo prilagoditi.

Raziskave navajajo, da največ izpustov v ozračje spustijo Združene države Amerike, in sicer letno v ozračje izpustijo 2,530 milijonov ton CO₂. ZDA sledijo Kitajska, Rusija, Indija ter visoko razvite Japonska, Nemčija, Avstralija, Anglija ter JAR in Južna Koreja. ZDA, Kitajska in Indija pa so tiste države, ki so tudi najbolj neodzivne za klice strokovnjakov po nujnih spremembah (Poslovni utrip 2011).

Večina evropskih »razvitejših držav« se zaveda, da pri podnebnih spremembah ni mogoče govoriti o lokalnih spremembah. Vse kar se spremeni v podnebjju, ima globalne razsežnosti. Zato so evropske države praviloma tudi tiste, ki si bolj prizadevajo za zmanjšanje izpustov in imajo strožjo zakonodajo. V ZDA imajo zelo ohlapno okoljsko politiko, prav tako tudi v Kitajski, Rusiji, Indiji. S tem se niso sprijaznile nekatere evropske države in mednarodne institucije in kot »posledica« tega je nastalo več mednarodnih sporazumov.

2.3 Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah

V začetku devetdesetih so se podnebnih sprememb začele zavedati tudi mednarodne institucije in v ta namen so ustanovile Okvirno konvencijo združenih narodov o podnebnih spremembah (v nadaljevanju Konvencija). Konvencija predstavlja splošen okvir medvladnih ukrepov na področju reševanja reševanja problemov, povezanih s podnebnimi spremembami.

V tej konvenciji pogodbenice izrazijo zaskrbljenost: »ker človekove dejavnosti znatno povečujejo koncentracijo toplogrednih plinov v ozračju, ker to povečanje stopnjuje naravni učinek tople grede in ker bo to povečanje imelo v povprečju za posledico dodatno segrevanje zemeljske površine in ozračja in lahko škodljivo vpliva na naravne ekosisteme in človeštvo« (Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah, preambula).

ter opažajo: »da največji svetovni delež pretekle in sedanje globalne emisije toplogrednih plinov izvira iz razvitih držav, da je emisija na prebivalca v državah v razvoju še vedno razmeroma nizka, da pa se bo delež globalnih emisij, ki izvirajo iz držav v razvoju, povečeval zaradi socialnih in razvojnih potreb teh držav« (Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah, preambula).

Cilj te deklaracije je »doseči ustalitev koncentracije toplogrednih plinov v ozračju na takšni ravni, ki bo preprečila nevarno antropogeno poseganje v podnebni sistem« (Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah, 2.čl.).

V konvenciji so zapisali tudi obveznosti pogodbenic. Te obveznosti narekujejo naslednje (Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah, 3.čl.):

- Razvijajo, posodablajo, objavljajo ter Konferenci pogodbenic omogočajo vpogled v državne sezname antropogenih emisij.
- Oblikujejo, izvajajo, objavljajo in redno posodablajo državne, in če je potrebno tudi regionalne, programe ukrepov za ublažitev spremembe podnebja.

- Spodbujajo in sodelujejo pri razvoju, uporabi, širjenju in prenosu tehnologij, običajnih delovnih postopkov, ki nadzirajo zmanjšanje ali preprečujejo emisije toplogrednih plinov.
- Spodbujajo trajnostno upravljanje ter sodelujejo pri ohranitvi in izboljšanju zbiralnikov plinov.
- Sodelujejo pri pripravah za prilagajanje vplivom spremembe podnebja; razvijajo in izpolnjujejo celovite načrte za upravljanje obalnih območij, vodnih virov in kmetijstva.
- V največji možni meri upoštevajo spremembo podnebja v družbeni, okoljski in gospodarski politiki.

Konvencijo ima skoraj univerzalno članstvo, saj jo je ratificiralo 189 držav, v veljavo pa je vstopila 21. marca 1994. Leta 1997 pa je Konvencijo dopolnil Kjotski protokol.

Mednarodna konvencija ni prinesla večjih sprememb glede ravnanja z toplogrednimi plini. Prav tako konferenca ni izvajala monitoringa glede izpustov toplogrednih plinov, zato tudi ni bilo za države, ki se niso držale smernic, nobenih sankcij. Veliko podpisnic ni implementiralo potrebnih ukrepov. Na prvi pogled se zato zdi, da Okvirna konvencija Združenih narodov o podnebnih spremembah ni prinesla rezultatov, a vendar je bistven uspeh te konvencije predvsem končno priznavanje mednarodne javnosti, da obstaja problematika okoljskih in podnebnih sprememb. Pred to konvencijo mednarodna javnost namreč ni priznavala te problematike. Globalna zavest se je tako že pričela nakazovati, ne nazadnje je konvencijo priznalo 189 držav. A problem Mednarodne konvencije je v tem, da so jo države le ratificirale, ukrepale pa niso. Prav tako se o okoljski problematiki v sredini devetdesetih ni veliko govorilo. Torej kljub ratifikaciji Mednarodne konvencije, ne moremo govoriti o globalni zavesti, saj je bila le-ta zgolj nakazana (Burroughs 2007, 63).

2.4 Kjotski protokol

Kmalu po sprejetju Okvirne konvencije ZN o podnebnih spremembah so njene podpisnice uvidele, da Konvencija ni dosegla svojega namena. Podpisnice so se zato odločile, da je potrebno sprejetje novega sporazuma, ki bi bil še strožji in katerega bi se podpisnice morale držati. Leta 1995 so se zato začela nova pogajanja o sporazumu, ki bi sicer bil vezan na

Okvirno konvencijo ZN, a hkrati bil neodvisen. Kjotski protokol je bil soglasno sprejet 1997, v veljavo pa je stopil 8 let kasneje, in sicer 16. februarja 2005.

Kjotski protokol ima v osnovi enak namen, načela ter institucije kot Konvencija, razlikujeta pa se po bistveni stvari, in sicer podpisnice protokola so se z podpisom zavezale k individualnim, pravnim zavezujočim ciljem, ki omejujejo ali zmanjšujejo njihove izpuste toplogrednih plinov. Določbe protokola so sicer obvezujoče samo za pogodbenice konvencije, ki so postale tudi pogodbenice protokola. Pogodbenice protokola so države lahko postale na tri načine, in sicer z ratifikacijo, privolitvijo ali pristopom k protokolu. Protokol je ratificiralo 171 držav. 18 držav, ki je podpisalo Okvirno konvencijo ZN, ni podpisalo Kjotskega protokola.

Podpisnice Kjotskega protokola so se sporazumele (Kjotski protokol, 2. čl.):

da glede na razmere v državi izvajajo in pripravijo nove usmeritve in ukrepe, kot so:

- *povečanje energetske učinkovitosti na ustreznih področjih v gospodarstvu;*
- *varstvo in povečanje ponorov in zbiralnikov toplogrednih plinov;*
- *spodbujanje sonaravnih oblik kmetovanja ob upoštevanju podnebnih sprememb;*
- *raziskave, spodbujanje, razvoj in povečana uporaba novih in obnovljivih oblik energije;*
- *postopno zmanjševanje ali opuščanje nepopolnosti trga, finančnih spodbud, oprostitev davkov in dajatev;*
- *spodbujanje reform na ustreznih področjih, katerih cilj je spodbujanje usmeritev, ki zmanjšujejo emisije toplogrednih plinov.*

ter

da sodeluje z drugimi pogodbenicami, da bi se povečala posamezna in skupna učinkovitost njihovih usmeritev in ukrepov. V ta namen pogodbenice izmenjujejo izkušnje in podatke o takih usmeritvah in ukrepih, vključno z razvojem načinov za izboljšanje njihove primerljivosti, preglednosti in učinkovitosti.

Kjotski protokol si prizadeva za zmanjšanje toplogrednih plinov tudi v letalskem in ladijskem prometu, ne le v gospodarstvu in cestnem prometu.

V protokolu je določeno, da mora vsaka podpisnica Aneksa 1 do leta 2005 vidno napredovati pri izpolnjevanju svojih obveznosti. Za izpolnjene obveznosti se uporabljajo neto spremembe emisij iz virov in vseh po ponorih odstranjenih toplogrednih plinov.

Obveznost vsake podpisnice je, da pred prvim zasedanjem Konference pogodbenic, pripravi podatke o njeni ravni ogljika v letu 1990 in za oceno sprememb zalog ogljika v naslednjih letih, ki jih nato obravnava pomožno telo za znanstveno in tehnološko svetovanje (Kjotski protokol, 3.čl.). Konferenca pogodbenic se na prvem zasedanju tudi odloči za načine, pravila in smernice ravnanja z toplogrednimi plini. Prvoten cilj Kjotskega protokola je zmanjšanje toplogrednih plinov v letih med 2008 in 2012 za najmanj 5% glede na raven iz leta 1990 (Kjotski protokol, 3. čl.).

Pomembna točka protokola je vzpostavitev državnega aparata, ki bo skrbel za monitoring in evalvacijo toplogrednih emisij. Metodologijo, ki se uporablja za ocenjevanje, je metodologija, ki jo je sprejel Medvladni forum za spremembo podnebja ter jo odobrila Konferenca pogodbenic na svojem tretjem srečanju.

Če povzamemo Kjotski protokol, ugotovimo, da so bistveni cilji in usmeritve enaki kot pri Okvirni konvenciji ZN. Obema je tudi skupno to, da jih mednarodne okoljevarstvene organizacije ne podpirajo, saj menijo, da sta postavila prenizke cilje.

Dokumenta pa se razlikujeta v kar nekaj ključnih točkah:

- Konvencija je določila le splošne smernice zmanjšanja toplogrednih plinov, Kjotski protokol pa je individualno za vsako državo posebej določil cilj zmanjšanja emisij (cilji so bili določeni le za države iz seznama A, kjer so bile le najbolj razvite evropske države). Cilj zmanjšanja je odvisen od razvoja posamezne države, nekatere države pa so celo oproščene zmanjševanja emisij, saj naj bi le-to ogrozilo njihovo gospodarstvo (npr. Kitajska, Indija).
- Kjotski protokol je z razliko od Konvencije, kot obvezno navedla spremljanje in ocenjevanje zmanjšanja emisij, v kolikor države ne bi dosegle zmanjšanja emisij, bi podpisnico čakale sankcije.
- Kjotski protokol je podpisalo le 171 držav, konvencijo pa 189 držav. Države, ki niso podpisale ali ratificirale Kjotskega protokola so Kitajska, Indija, Brazilija ter Združene države Amerike, ki so protokol sicer podpisale, a ga nikoli niso ratificirale, saj so menile, da cilji protokola lahko povzročijo resno škodo ameriškemu gospodarstvu.

Kjotski protokol je jasno pokazal, da kar nekaj glavnih onesnaževalk še ni pripravljena na spremembe, ki bi prinesle rezultate. Modeli sprejemanja odločitev se v državah, ki so največje onesnaževalke, niso spremenili. Spreminjanje modelov znotraj posameznih držav zahteva

veliko znanja, energije ter predvsem denarja, prinese pa mnogo sprememb v gospodarstvu, saj bi bilo potrebno prilagoditi veliko vej gospodarstva, uporabiti nove okolju bolj prijazne tehnologije. Kjotski protokol za nekatere države (Kitajska, Indija, Brazilija – gre za skupino razvijajočih držav) ni bil pravno obvezujoč - oprostila jim je zmanjševanje emisij, saj naj bi zmanjševanje emisij ogrozilo njihovo gospodarstvo. To potezo je mogoče razumeti kot dvorezen meč, na eni strani javnost skuša problematiko približati vsem državam, torej tudi tisti v razvoju, po drugi strani pa ta poteza sporoča, da je nekaterim državam dovoljeno več kot ostalim. Tudi za vzpostavljanje globalne zavesti ni dobra, a potrebno se je zavedati, da je tudi vzpostavljanje globalne zavesti v državah v razvoju drugačno kot v razvitejših državah. Te države se spopadajo z mnogimi ostalimi problemi, kot so revščina prebivalstva, velika nezaposlenost, neizobraženost, slabo socialno stanje. Kako torej od držav, kjer nimajo zagotovljenih niti osnovnih dobrin in človekovih pravic, pričakovati, da bodo zagotovile zmanjševanje škodljivih emisij ter da bodo izobraževale svoje ljudi o globalnem zavedanju. Oproščanje zmanjševanje izpušnih plinov nekaterim državam, pa ni bilo povšeči nekaterim državam, še posebej ZDA, ki ravno zaradi tega ni ratificirala protokola. A ZDA hkrati pozabljajo, da bi ravno one morale biti za vzgled ostalim državam. ZDA rade izpostavljajo svojo demokratičnost in naprednost, a žal tega ne moremo reči tudi pri vzpostavitvi globalne zavesti.

2.5 Akcijski načrt iz Balijskega

Decembra 2007 so Združeni Narodi organizirali konferenco na Baliju, na kateri bi dorekli cilje za varstvo okolja, potem ko bo Kjotski protokol leta 2012 potekel. Zopet je bil glavni cilj konference, kako izmanjšati izpustne pline. Konferenca na Baliju se je tudi posvetila iskanju načinov kako naj se države v razvoju spopadejo s posledicami globalnega segrevanja. Izvršni direktor UNFCCC-ja Yvo de Boer je ob začetku konference mednarodno skupnost pozval, naj vrh izkoristi za "konkretna koraka" k zmanjšanju podnebnih sprememb. De Boer je izpostavil, da so podnebne spremembe delo človeka, in s tem dal javnosti vedeti, da je nujno potrebno ukrepati preden bo prepozno. Glavna dilema konference na Baliju je bila ali naj bodo cilji o zmanjšanju izpustnih plinov zavezujoči ali nezavezujoči. Ameriški predsednik George Bush se je odločno zavzemal za nezavezujoče cilje, kar pa je popolnoma nasprotujoče z nedavnimi študijami, ki kažejo, da nivo ogljikovega dioksida v atmosferi narašča hitreje kot kadarkoli. Potrebno bi bilo okrepiti globalno zavest. A tu se vedno znova pojavi vprašanje kako

vzpostaviti globalno zavest do te mere, da bi se politika, mednarodne organizacije, korporacije in ljudje končno začeli zavedati pomena ohranjanja okolja ter začeli ukrepati.

2.6 Gospodarska odvisnost od fosilnih goriv

Globalni energijski trg je eden ključnih za svetovno gospodarstvo. Svetovno gospodarstvo je še vedno zelo odvisno od fosilnih goriv. Fosilna goriva so sicer res omogočila hiter industrijski razvoj tako Evrope kot Amerike, a hkrati povzročila tudi veliko onesnaževanje okolja, saj se ravno pri izgorevanju fosilnih goriv v zrak izločajo toplogredni plini.

Večino fosilnih goriv pridobijo v Saudski Arabiji, Rusiji, Braziliji, Venezueli, Mehiki,... Svetovno gospodarstvo je v veliki meri odvisno od teh goriv, čeprav obstajajo tudi druga alternativna goriva, ki so okolju bolj prijazna. V tej industriji se pretaka ogromno denarja, zato državam, ki so izvoznice fosilnih goriv, ni v interesu, da se fosilna goriva zamenjajo z okolju bolj prijaznimi gorivi. Tem državam zato zagotovo ni v interesu, da se začnejo izvajati ukrepi za zmanjšanje izpustnih plinov. Trg fosilnih goriv vpliva na ceno mnogih produktov, ki so neposredno odvisni od predelave teh goriv. Prav tu se pokaže velika svetovna, predvsem pa ameriška in evropska, odvisnost od izvoznice goriv. V preteklosti se je namreč že večkrat izkazalo kako zelo je svetovno gospodarstvo odvisno od fosilnih goriv, in sicer predvsem v času kriz in vojn. In tudi to dejstvo bi, poleg globalnega zavedanja, moralo le še vzpodbuditi iskanje in raziskovanje novih možnosti, ki bi svetovno gospodarstvo odrešilo odvisnosti od fosilnih goriv, hkrati pa bi se izmanjšali tudi izpusti toplogrednih plinov v ozračje. Poznamo sicer že veliko alternativnih virov, ki bi lahko nadomestila fosilna goriva, kot so npr. sončna energija, biomasa, obnovljivi viri,... a količine teh virov zaenkrat še ne zadoščajo potrebam gospodarstva prav tako pa niso primerne za vse veje gospodarstva.

Interesi družb, ki upravljajo z fosilnimi gorivi, so v konfliktu z vzpostavljanjem globalne zavesti. Fosilna goriva namreč prinašajo dober zaslužek, zato si družbe prizadevajo, da bi svetovno gospodarstvo še naprej ostalo odvisno od njih.

2.7 Kopenhagenska deklaracija kot rezultat razvoja globalne zavesti

Kopenhagenska deklaracija je naslednica Kjotskega protokola. Združeni narodi so se o Kopenhagenski deklaraciji začeli pogovarjati že na Baliju 2007, kjer so sklenili, da bo

potrebno vzpostaviti deklaracijo, ki bo zastavila cilje, ki bi jih lahko izpolnjevale vse države. Pri deklaraciji je že mogoče zaslediti, da so Združeni narodi že postali odločnejši kar se tiče ciljev. Boer je na Baliu jasno izpostavil, da svet nima več časa za čakanje, da se končno sprejmejo ukrepi (RTV SLO 2010). Ukrepe je potrebno sprejeti takoj in jih tudi začeti tudi spoštovati.

Kopenhagenska deklaracija ima več ciljev, dva prvenstvena cilja pa sta:

1. Cilj zmanjšanja emisij razvitih držav
2. Cilj zmanjšanja emisij držav v razvoju

Pomembno je, da ima deklaracija prilagojene cilje za države v razvoju, saj bi le-te težko dosegale enake cilje, kot razvitejše države. EU si sicer želi, da bi predvsem Indija in Kitajska svoje izpuste zmanjšali za 15 do 30%. Enake cilje si je EU zastavila tudi za razvitejše države v Evropi do leta 2020. Drugi cilji deklaracije se dotikajo področja financiranja, kjer si je EU zamislila, da bi se izvajanje deklaracije financiralo predvsem iz evropskih skladov, ki bi financirali tako evropske države kot tudi države v razvoju. Kitajska se bo morala financirati delno iz lastnih sredstev delno iz sredstev EU. Deklaracije se seveda ne ukvarja le z zmanjšanjem emisij, temveč postavi cilje tudi na naslednjih področjih:

- rabe tal, spremembe rabe tal in gozdarstvo
- zmanjševanja emisij zaradi krčenja in degradacije gozdov
- mehanizem čistega razvoja
- emisij iz mednarodnega letalskega in ladijskega prometa

Globalna zavest se je v zadnjih letih močno okrepila, kar nam kaže vse večje zanimanje širše javnosti za okoljsko problematiko, hkrati pa se tudi največje svetovne onesnaževalke zavedajo, da so potrebne spremembe (Evropa Gov 2011). Javnost se je končno zavedla, da je potrebno nekaj storiti za naš svet. K temu so zagotovo veliko pripomogle naravne nesreče nastale kot posledica onesnaževanje podjetja. Vsakodnevno se soočamo z katastrofalnimi ujmani, poplavami, tornadi,... Strokovnjaki za podnebje nas vsakodnevno svarijo o posledicah, ki sledijo, če ne bomo spremenili odnosa do okoljske problematike. Verjetno so prav te napovedi spremenili tudi opredelitev posameznih držav, politikov, organizacij ter ostalih akterjev. V zadnjih letih je namreč moč opaziti, da okoljska problematika postaja tema o kateri je govora vse več. K temu so zagotovo »pripomogle« naravne nesreče ter svarila okoljskih strokovnjakov, ki so opominjala globalno javnost o okoljskih temah. Združeni

narodi so v pregledu leta 2009 prvič izpostavili tudi okoljsko problematiko, ki so jo vključili med ostale globalne težave. Ob ostalih političnih vprašanjih kot so mir in varnost, revščina, položaj žensk in otrok, je generalni sekretar ZN Ban Ki-moon izpostavil tudi okoljsko problematiko in konferenco v Kopenhagenu. Ki-moon: »Dogovor predstavlja pomemben korak naprej v pogajanjih za oblikovanje pravega svetovnega sporazuma, ki bo določil zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov, pomoč najbolj ranljivim skupinam pri prilagajanju podnebnim spremembam in pomagal pri vzpostavitvi novega obdobja trajnostne rasti« (UNIS Vienna 2010). Reševanje okoljske problematike pa je vključeno tudi v sedem strateških izzivov ZN za leto 2010. Ki-moon si je zadal, da bodo v letu 2010 dosegli zavezujoč dogovor glede podnebnih sprememb. Kopenhagenska deklaracija je bila dober začetek zavezujočega dogovora, ki ga je le še potrebno speljati do konca. K temu težijo tudi Združeni narodi. Ki-moon teži k ohranjanju zavesti, ki se je vzpostavila v Kopenhagenu, saj naj bi le ta omogočila priložnost, da končno začnemo ukrepati.

2.8 Kopenhagenska konferenca

»Potrebno je zmanjšati izpuste toplogrednih plinov glede na priporočila znanstvenikov. Pri tem morajo sodelovati vse države po svojih zmožnostih, saj je to naša skupna odgovornost.« Generalni sekretar Ban Ki-moon, 17. avgust 2009.

Medvladni panel o podnebnih spremembah (IPCC) je leta 2007 v svojem četrtem ocenjevalnem poročilu navedel, da je segrevanje »dejstvo« in da je globalno segrevanje iz sredine 20. stoletja verjetno posledica večanja izpustov toplogrednih plinov, ki jih pozroča človek (UNIS Vienna 2011). IPCC je v poročilu zapisal, da so se izpusti od leta 1970 povečali za 70%, izpusti ogljikovega dioksida pa so se povečali za 80%. V kolikor se bodo izpusti še naprej povečevali se bo svet v letu 2100 soočil s povečanjem povprečne temperature za 3 stopinje Celzija.

Dejstvo je, da se podnebnim spremembam ne moremo izogniti, a kljub temu je potrebno prilagoditi nekatere naše dejavnosti, če ne želimo, da bodo naravne nesreče in globalno segrevanje krojilo našo prihodnost. IPCC predlaga spremembe po sektorjih (UNIS Vienna 2010):

- Voda: varčevanje z pitno vodo, povečano zbiranje deževnice ter večji izkoristek le-te
- Kmetijstvo: prilagoditev setvenega časa in pobiranja pridelkov

- Infrastruktura: oblikovanje naplavnih nižin, ki bi ublažile morebitno povečanje morske gladine in poplav
- Energija: večja raba obnovljivih virov energije

IPCC ob tem izpostavi tudi nekatere posledice podnebnih sprememb, če ne bomo ustrezno ukrepali:

- Leta 2020 se bo okoli 75 do 250 milijonov ljudi v Afriki soočalo z resnim pomanjkanjem pitne vode
- Do 30 % živalskih in rastlinskih vrst bo podvrženo izumrtju, če se globalna temperatura poveča za 2 stopinji Celzija
- Množično topljenje ledenikov bo povzročilo poplave in zmanjšalo letne zaloge snežne vode
- Sedem od desetih naravnih katastrof bo povezanih s podnebnimi spremembami
- V letu 2008 je bilo zaradi naravnih nesreč, ki so posledica podnebnih sprememb, več kot 20 milijonov ljudi premeščenih iz svojih domov.

Kopenhagenska konferenca se je pričela 18. decembra 2009. Njen cilj je bil doreči nadaljno strategijo glede izpustov plinov v ozračje. Pred konferenco je sicer vladalo splošno prepričanje, da konferenca zopet ne bo prinesla nobenih rezultatov, saj pred konferenco udeleženske srečanja niso kazale pripravljenosti za spremembe.

Na konferenci so države vzpostavile 12 točk Kopenhagenske deklaracije (Kopenhagenska deklaracija 2010):

1. Podnebne spremembe so eden največjih izzivov današnjega časa. S politično voljo bomo skupaj reševali okoljsko problematiko.
2. Upoštevali bomo mnenje strokovnjakov, ki pravijo, da je potrebno znižati globalno temperaturo za 2 stopinji Celzija.
3. Države podpisnice se bomo zavezale k mednarodnemu sodelovanju in ukrepanju ter podpirale izvajanje ukrepov za prilagoditve namenjene zmanjšanju ranljivosti držav v razvoju.
4. Pogodbenice 1. aneksa se bodo zavezale k prilagoditvi gospodarstva, ki bo v ozračje izpustilo manj toplogrednih plinov.
5. Države, ki niso podpisnice 1. aneksa, manjše otoške države in države v razvoju bodo lahko prostovoljno sprejemale ukrepe za zmanjšanje izpustov.

6. ZN se zavedajo pomena krčenja in degradacije gozdov, zato je potrebno spodbujati ukrepe za pogoždovanje.
7. Odločili smo se, da bomo sprejeli več različnih pristopov in ukrepov za blažitev situacije.
8. Državam v razvoju se poveča in doda nova financiranja, da bodo lahko spoštovala določila konvencije. Prednost pri pridobivanju sredstev bodo imele najbolj ranljive države, kot so otoške države, najmanj razvite države in države v Afriki. Sredstva se bodo črpala iz različnih virov.
9. V ta namen bo ustanovljen tudi organ, ki bo skrbel za nove finančne prihodke.
10. Odločili smo se, da bo Kopenhagenski Zeleni klimatski fond vzpostavljen organ, ki bo skrbel za finance in podporo projektom ter za vzpostavljanje politike za okoljsko problematiko.
11. Vzpostavljen je tudi organ Tehnološki mehanizem, ki bo pospešil tehnološki razvoj.
12. Zaključek te konvencije je 2015. Cilj, ki mora biti dosežen do tega leta je zmanjšanje globalne temperature za 1,5 stopinje Celzija.

Natančnejša določila kar se tiče izpustov naj bi se določila decembra 2010 na naslednjem vrhu podnebnih sprememb v Ciudad de Mexico.

2.9 Vzpon globalne zavesti

Kopenhagenska deklaracija je nakazala, da se končno vzpostavlja globalna zavest. Na vrhu o podnebnih spremembah je sodelovalo več kot 1000 udeležencev, večina je bilo okoljskih strokovnjakov, pristotnih pa je bilo tudi 119 svetovnih voditeljev, kar je sicer manj kot je podpisnik Kjotskega protokola. A vendar se je prvič zgodilo, da so bili udeleženci vrha zelo enotni. Strinjali so se, da je nujno potrebno ukrepanje. Na srečanju v Kopenhagenu je bil sprejet sklep, da se globalna temperatura ne bo povečala za več kot 2 stopinji Celzija. Prvič v zgodovini podnebnih sprememb je bil cilj podkrepjen s konkretnimi številkami. Ukrepi, ki so jih sprejeli v Ciudad de Mexico decembra 2010, naj bi bili zavezujoči za vse podpisnice sporazuma. Razvite države so se zavezale, da bodo prilagodile svoje gospodarstvo, države v razvoju pa so se zavezale, da bodo vsaki dve leti izdajali poročilo o izpustih toplogrednih plinov. Razvite države so se tudi zavezale, da bodo prispevale okoli 100 milijard dolarjev, ki bodo namenjene državam v razvoju za zmanjšanje izpustnih plinov. Na konferenci pa niso govorili le o toplogrednih plinov, temveč je bilo govora tudi o zmanjšanju izpustov v letalskem in pomorskem prometu. Pomembno je izpostaviti dejstvo, da so bile na Vrhu

podnebnih sprememb, zelo aktivne tudi največje onesnaževalke, ki so obljubile, da bodo spremljale izpuste in jih skušale zmanjšati. Če ZDA niso hotele ratificirati Kjotskega protokola, je tokrat drugače. Sam ameriški predsednik Obama se je, z razliko od njegovega predhodnika Busha, zavzel za strožjo zakonodajo in bolj vestno upoštevanje določil.

Vsi ti cilji nakazujejo obstoj globalne zavesti. Globalna zavest je sicer nekoliko močnejša v Evropski uniji, saj je ta veliko bolj aktivna kot ostale države. Predvsem zadnji dve leti je EU pokazala močno voljo do sprememb na okoljskem področju.

2.9.1 Parametri globalne zavesti

Dejstvo je, da imajo nekatere države bolj vzpostavljeno globalno zavest, nekatere manj. Posplošeno bi lahko rekli, da imajo gospodarsko bolj razvite države večjo stopnjo globalne zavesti, pa vendar primer ZDA ne kaže, da je tako. Kateri so torej vzroki za nastanek in vzpon globalne zavesti:

- Izobraženost prebivalstva: izobrazba je pomemben faktor pri vzpostavljanju globalne zavesti, izobraženi ljudje lažje pridobijo informacije, ki so ključne za vzpostavitev in razvoj globalne zavesti
- Socialna in ekonomska varnost: ljudje, ki imajo izpolnjena ta dva pogoja, bodo lažje razmišljali o svetovnih, globalnih težavah kot nekdo, ki nima izpolnjenih niti osnovnih pogojev za dostojno življenje
- Dostopnost do medijev: mediji so pomemben "opinion maker", ki nam podaja različne informacije; večkrat bomo po medijih slišali o neki temi, več bomo o njen razmišljali tudi sami in si ustvarili naše lastno mnenje o njej
- Politika: odnos lokalne politike do globalne zavesti, lokalna politika se vse bolj zaveda, da imata lokalna politika in gospodarstvo posledice tudi na globalnem nivoju.

Razvoj globalne zavesti je povezan z različnimi parametri:

- Prvo pomembno dejstvo je priznanje, da je svet le en in priznanje skupne odgovornosti. Svet je potrebno sprejeti kot neločljivo enovito celoto. Odgovornost vseh Zemljanov je skrb do našega planeta. Naš obstoj ne sme ogroziti ostalih živih bitij na Zemlji. Termin skupna odgovornost je ključen za globalno zavest.
- Drugo pomembno dejstvo za razvoj globalne zavesti so strokovnjaki. Strokovnjaki so s svojimi knjigami, članki in predavanji na konferencah in fakultetah (Rajendra K.

Pachauri, Dr. Virginia Van Sickle-Burkett: The Earth system: biological and ecological dimensions of global environmental change, Encyclopedia of Global Environmental Change; Thomas J. Wilbanks: Making the Global Local: Responding to Climate Change Concerns from the Bottom Up; Dr. Martin Beniston: Climate change and its impacts: growing stress factors for human societies;...) začeli vse bolj opozarjati na spremembe, kakšne bodo posledice neukrepanja. Vse več je člankov, dokumentarnih filmov, predavanj,... na temo podnebnih sprememb, kar je tudi pripomoglo k temu, da ljudje vse več razmišljajo o spremembah življenjskega stila. Mediji vse več govorijo o okoljskih spremembah, politiki so začeli podnebne spremembe uvrščati v svoje programe. Tudi svetovni »opinion makers« so začeli vse več časa posvečati tej tematiki.

- Porast naravnih nesreč, ki so posledica izpustov toplogrednih plinov. Naravne nesreče prizadanejo ogromno ljudi širom sveta, povzročajo škodo v kmetijstvu in gospodarstvu. Vse te nesreče so prisilile ljudi, da so začeli razmišljati o podnebnih spremembah.
- Politika je vse bolj globalna. Politične spremembe oziroma odločitve se morajo, tudi če so lokalnega značaja, prilagoditi globalnim smernicam oziroma ne smejo biti v nasprotju z globalnimi normami in zakoni.
- Okoljske nevladne organizacije so najglasnejši "glas" pri poudarjanju pomena globalne zavesti. Njihova opozorila, demonstracije in protesti so prav tako vzpodbudila globalno zavest v ljudeh
- Gospodarstvo ima prav tako pomembno vlogo pri razvoju globalne zavesti. Gospodarstvo bi se moralo osredotočiti na okolju bolj prijazno proizvodnjo, iskati alternativne rešitve ter spodbujati ljudi k globalnemu razmišljanju.

2.9.2 Vzpon globalne zavesti in podnebne konference

Kot že zapisano, se je globalna zavest pričela razvijati leta 1970 in nekako sovпада z splošnim gospodarskim razvojem (Clark 2002, 32). Takrat se je tudi že pričela miselnost, da smo mi vsi udeleženci političnih in ekonomskih sprememb na globalni ravni, kljub temu, da se tega ne zavedamo.

Vzpon globalne zavesti datira v začetek devetdesetih, ko je v veljavo stopila prva mednarodna okoljevarstvena konvencija, v katero se je vključilo 189 držav. Okvirna konvencija združenih narodov o podnebnih spremembah pomeni pomembno prelomnico v globalni zavesti.

Konvencija je bila prvi mednarodni dokument, ki je priznal obstoj podnebnih sprememb, vendar sklepe konvencije večina držav ni implementirala. Torej kljub ratifikaciji Mednarodne konvencije, ne moremo govoriti o globalni zavesti, saj je bila le-ta zgolj nakazana (Burroughs 2007, 45). Konvencijo je nasledil Kjotski protokol, ki je bil sprejet 1997, v veljavo je stopil 2005 ter bo v veljavi še do leta 2012. Cilj protokola je zmanjšanje emisij za 5% glede na letno raven izpustov. Strokovnjaki in nevladne okoljske organizacije so opozarjale, da je Kjotski protokol postavil prenizko zmanjšanje emisij, hkrati pa ta cilj ni veljal za vse države. Kjotski protokol je res vzpostavil obvezno spremljanje in ocenjevanje zmanjšanje emisij in obvezna letna poročila, kar bi lahko razumeli kot nakazano rast in vzpon globalne zavesti. Uspeh Kjotskega protokola so nekoliko skazile le ZDA, ki sporazuma niso želele ratificirati. Kjotu je sledila Kopenhagenska konferenca, ki se je pričela 18. decembra 2009. Konference se je udeležilo mnogo strokovnjakov, ki so bili skeptični o uspehu konference, politikov, ki so obljubljali spremembe, in protestnikov, ki so nasprotovali dosednji politiki o zmanjševanju emisij. Nekateri so bili sicer mnenja, da bo konferenca postala fiasko (SIOL 2010), a se je vendarle izkazalo drugače. Konferenco je obiskal tudi ameriški predsednik Obama, ki se je zavzel za strožjo zakonodajo na področju zmanjševanja emisij ter bolj doslednem upoštevanju določil konference. Njegov predhodnik Bush se je še leta 2007 na konferenci na Baliu zavzemal za neobvezujoče cilje zmanjšanja emisij. Obamovo zavzemanje za zmanjšanje emisij bi lahko označili kot posledico vzpona globalne zavesti, saj se je ena izmed največjih svetovnih onesnaževalk javno zaobljubila k zmanjšanju emisij. V Cancunu je decembra 2010 potekalo 16. zasedanje pogodbenic Okvirne konvencije ZN o podnebnih spremembah in 6. zasedanje pogodbenic Kjotskega protokola. Na srečanju pa se je zgodilo presenečenje. Kitajska je namreč napovedala, da se je pripravljena pogajati o omejevanju izpušnih plinov. Kitajski pogajalec na konferenci Šje Dženhua je napovedal, da je Kitajska pripravljena imeti dejavno vlogo in sprejeti kompromis pri zmanjševanju izpušnih plinov, vendar pa se glede Kjotskega protokola ni pripravljena pogajati (RTV SLO 2010). Dve večji svetovni onesnaževalki sta torej spremenili svoje stališče in se javno zavzeli za zmanjšanje emisij.

Vse to so znaki, da je globalna zavest v vzponu, sicer narašča počasi, a vendarle je viden učinek. Na podnebnih srečanjih se kažejo napredki, države so pripravljene storiti več za zmanjšanje emisij. Vendar pa so zaenkrat to zgolj besede, saj ne ZDA ne Kitajska še nista ukrepali. Ameriški pristop k okoljski problematiki je popolnoma drugačen kot evropski. Evropska unija si močno prizadeva za reševanje okoljske problematike, vzpodbuja razvoj globalne zavesti z osveščanjem ljudi, spodbujanjem okolju prijaznejšega gospodarstva ter

zahteva znižanje izpustov toplogrednih plinov v ozračje. Do nedavnega je bilo izhodišče ameriške politike, da dokler ni jasnih znanstvenih dokazov o vplivih globalnega segrevanja, ni smiselno ukrepati in se dogovarjati o ciljih in sredstvih. A kljub temu ZDA ne morejo (več) zanikati dejstva, da okoljski problemi že obstajajo in povzročajo spremembe v globalni temperaturi ter povzročajo naravne nesreče. V Kopenhagenu pa so tudi ZDA spremenile svoje stališče, k reševanju okoljski problematiki so pristopili aktivneje.

3 Zaključek

3.1 Preverjanje hipotez

Hipotezo »Kopenhagenska konferenca je rezultat prebujajoče se globalne zavesti« lahko, glede na ugotovitve in dejstva navedena v prejšnem poglavju, potrdim.

3.2 Sklepne misli

Klimatske spremembe so razmeroma nov pojav, a so kljub temu prinesle že negativne posledice. Klimatske spremembe so izziv, ki se jih ni mogoče lotiti na lokalnem nivoju, temveč ga je potrebno reševati na globalnem nivoju v sodelovanju s politiko, nevladnimi organizacijami, mednarodnimi korporacijami ter ostali akterji. Za vzpostavitev učinkovitih rešitev je nujna globalna zavest. Le-ta pa je zelo kompleksen pojem, ki ga ni mogoče vzpostaviti čez noč. Že skozi zgodovino dokumentov, ki urejajo okoljsko problematiko, je razvidno, da je za razvoj globalne zavesti potreben čas. V prvem dokumentu, ki je priznal okoljsko problematiko, Okvirni konvenciji o podnebnih spremembah, je mogoče opaziti, da se reševanja okoljske problematike, globalna javnost še ni lotila resno, saj države njenih sklepov niso spoštovale. Okvirno konvencijo je nasledil Kjotski protokol, ki je pomenil je pomenil le majhen korak v razvoju globalne zavesti. Kjotski protokol je namreč ratificiralo manj držav, a pomembneje je to, da so države vzpostavile cilje zmanjšanja emisij, spremljanje dejavnosti in tudi sankcije, v kolikor se države ne bi držale postavljenih ciljev. Globalna zavest se je kljub temu krepila, in sicer predvsem s pomočjo nevladnih organizacij, ki so opozarjale na nujnost globalnih sprememb. Kopenhagenska deklaracija je prinesla spremembo. Svetovni voditelji so bili soglasni, da je potrebno končno sprejeti odločitve v prid okoljski problematiki. Na vrhu so sprejeli odločitev, da se globalna temperatura ne sme povečati za več kot 2 stopinji Celzija. Sicer sama Kopenhagenska deklaracija še ni prinesla nekih fiksnih odločitev, saj se je nadaljevala decembra 2010 v Mehiki, a je prinesla upanje, da se bo okoljska politika končno spremenila na bolje. Srečanje v Mehiki je dalo upanje, da smo končno vzpostavili globalno zavest, saj sta v Mehiki dve največji onesnaževalki obljubili večjo angažiranost pri reševanju okoljske problematike.

Res je, da se okoljsko politiko implementira na lokalnem nivoju, a okoljska politika je po svoji naravi vedno svetovna politika. Okoljska politika namreč narekuje premik k

mednarodnemu vladovanju, zato jo nekateri avtorji poimenujejo kar svetovna politika – global governance (List in Rittberger 1992, 109). Za svetovno politiko je značilno sodelovanje držav, gospodarstva, civilne družbe, lokalnih politik,... Za vzpostavitev globalne zavesti je sodelovanje med prej naštetimi akterji zelo pomembno. Pri globalni zavesti je potrebno zavedanje, da je svet enovita celota in da naša dejanja nimajo zgolj lokalne posledice, temveč tudi in predvsem globalne posledice. Zemlja je le ena sama in zato jo moramo varovati. Pri tem pa nam lahko pomaga le globalna zavest. Torej razmišljajmo globalno in delujemo lokalno.

4 Literatura

1. Beniston, Martin. 2010: Climate change and its impacts: growing stress factors for human societies. *International Journal of the Red Cross* (7): 557-568.
2. Burkett, Virginia Van Sickle. 2002. The Earth system: biological and ecological dimensions of global environmental change. *Encyclopedia of Global Environmental Change* (23): 67-81.
3. Burroughs, William James. 2007. *Climate change: a multidisciplinary approach*. New York: Cambridge University Press.
4. Caldwell Community College and Technical Institute. 2010. *Global Diversity Efforts*. Dostopno prek: <http://www.cccti.edu/globalaware/gahome.htm> (25. julij 2010).
5. Clark, Robert P. 2002. *Global awareness: thinking systematically about the world*. Oxford: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
6. Denmark. 2009a. *A Copenhagen Accord it is*. Dostopno prek: <http://www.denmark.dk/en/menu/Climate-Energy/COP15-Copenhagen2009/Selected-COP15-news/A+Copenhagen-Accord-it-is.htm> (29. julij 2010).
7. --- 2009b. *Copenhagen Accord*. Dostopno prek: http://www.denmark.dk/NR/rdonlyres/C41B62AB-4688-4ACE-BB7B-F6D2C8AAEC20/0/copenhagen_accord.pdf (13. junij 2010).
8. Evropa Gov. 2009. *Podnebna konferenca v Kopenhagenju končana z neobvezujočim dogovorom*. Dostopno prek: [http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/news/podnebna-konferenca-v-kopenhagenju-koncana-z-neobvezujocim-dogovorom/8a7c2e3ef8/?tx_ttnews\[year\]=2009&tx_ttnews\[month\]=12](http://www.evropa.gov.si/si/vsebina/novica/news/podnebna-konferenca-v-kopenhagenju-koncana-z-neobvezujocim-dogovorom/8a7c2e3ef8/?tx_ttnews[year]=2009&tx_ttnews[month]=12) (11. julij 2010).
9. European Commission. 2010. *What is the EU doing on climate change?* Dostopno prek: <http://ec.europa.eu/clima/policies/brief/eu/> (1. julij 2010).
10. Evropska agencija za okolje. 2007. *Politike podnebnih sprememb*. Dostopno prek: <http://www.eea.europa.eu/sl/themes/climate/policy-context> (30. junij 2010).
11. Evropski parlament. 2009. *Copenhagen: svet v boju s podnebnimi spremembami*. Dostopno prek: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=SL&type=IM-PRESS&reference=20091130FCS65642> (20. junij 2010).
12. Giddens, Anthony. 2002. *The Globalizing of Modernity*. Oxford: Polity.

13. *Greenpeace International*. Dostopno prek: <http://www.greenpeace.org/international/> (27. junij 2010).
14. Held, David, Andrew McGrew, David Goldblatt in Jonathan Perraton. 1999. *Global transformations: politics, economics and culture*. Cambridge: Polity.
15. Kajfež Bogataj, Lučka. 2009. *Znanje žanje – Podnebne spremembe med znanostjo in politiko*. Dostopno prek: http://www.dz-rs.si/fileadmin/dz.gov.si/pageuploads/DZ/dogodki/znanje_zanje/10.predavanje/091215povzetekpredavanjaKajfezBogataj.doc.pdf (1. julij 2010).
16. *Konvencije - Ministrstvo za okolje in prostor*. Dostopno prek: <http://www.konvencije.mop.gov.si/> (20. junij 2010).
17. Kütting, Gabriela. 2004. *Globalization and the environment: greening global political economy*. Albany: State University of New York Press.
18. Ministrstvo za okolje in prostor. 2009. *Stališča Republike Slovenije za konferenco o podnebnih spremembah v Kopenhavnu od 7. do 18. decembra 2009*. Dostopno prek: http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/dokumenti/konferenca_kopenhagen_staliska_priloga.pdf (30. junij 2010).
19. Noddings, Nel, ur. 2005. *Educating citizens for global awareness*. New York: Boston Research Center for 21st Century.
20. Pikalo, Jernej. 2003. *Neoliberalna globalizacija in država*. Ljubljana: Založba Sofija.
21. Poslovni utrip. 2007. *Največji onesnaževalci so Avstralci*. Dostopno prek: <http://www.poslovni-utrip.si/2007/11/razvite-drzave-onesnazujejo-bolj-kot-drzave-v-razvoju/> (10. julij 2010).
22. RTV SLO. 2010a. *Kitajska pripravljena na pogajanja, a ne glede Kjotskega protokola*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/okolje/kitajska-pripravljena-na-pogajanja-a-ne-glede-kjotskega-protokola/245689> (7. december 2010).
23. --- 2010b. *V Cancunu dogovor o skladu za revnejše države*. Dostopno prek: <http://www.rtv slo.si/okolje/v-cancunu-dogovor-o-skladu-za-revnejse-drzave/246027> (11. december 2010).
24. Scholte, Jan Aart. 2005. *Globalization: a critical introduction*. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan.
25. United nations. 2010. *UN Climate Change Conference delivers balanced package of decisions*. Dostopno prek: <http://www.un.org/wcm/content/site/climatechange/gateway> (10. julij 2010).

26. United Nations Framework Convention on Climate Change. 1997a. *Kjotski protocol- Kyoto Protocol to the United nations framework convention on climate change*. Dostopno prek: <http://unfccc.int/resource/docs/convkp/kpeng.html> (23. junij 2010).
27. --- 2009b. *Copenhagen United Nations Climate Change Conference ends with political agreement to cap temperature rise, reduce emissions and raise finance*. Dostopno prek: http://unfccc.int/files/press/news_room/press_releases_and_advisories/application/pdf/pr_cop15_20091219.pdf (13. julij 2010).
28. --- 2009c. *The United Nations Climate Change Conference in Copenhagen, 7-19 December 2009*. Dostopno prek: http://unfccc.int/meetings/cop_15/items/5257.php (3. julij 2010).
29. United nations information service. 2009a. *United Nations Information Service*. Dostopno prek: <http://www.unis.unvienna.org/unis/index.html> (23. junij 2010).
30. --- 2009b. *United Nations in Focus*. Dostopno prek: http://www.unis.unvienna.org/pdf/factsheets/UN_in_focus_1209_sl.pdf (17. julij 2010).
31. --- 2009c. *Vrh o podnebnih spremembah*. Dostopno prek: http://www.unis.unvienna.org/pdf/2009_SummitOnClimateChange/SCC_04_Science_SL-F.pdf (29. junij 2010).
32. --- 2010č. *United Nations in Focus - Sedem strateških izzivov za leto 2010*. Dostopno prek: http://www.unis.unvienna.org/pdf/factsheets/UNinFocusNo4_31Jan10_sl.pdf (21. junij 2010).
33. Vanderheiden, Steve in Barry John. 2008. *Political Theory and Global Climate Change*. Cambridge: Massachusetts Institute of Technology.
34. Vlada. 1994. *Okvirna konvencija združenih narodov o spremembi podnebja - The United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC*. Dostopno prek: http://www.vlada.si/fileadmin/dokumenti/si/projekti/2009/podnebne/okvirna_konvencija_ZN.pdf (23. junij 2010).
35. Wilbanks, Thomas J. 2003. Making the Global Local: Responding to Climate Change Concerns from the Bottom Up. *Environment* 45 (3):12-23.